

"Tvarūs žingsniai mokytojo kelyje: nuo įsivaizdavimo link įgyvendinimo"

mokymai programos dalyviams
„Pradedu mokytį Vilniuje“
Jūsų talkininkas Evaldas Karmaza

"Tvarūs žingsniai mokytojo kelyje: nuo įsivaizdavimo link įgyvendinimo"

<https://mopsis.info/pradedu-2027>

Slaptažodis - Vilniuje

Preliminarus seminaro turinys

- (10:00) Mokytojo kelionės pradžia
- Mokytojo vaidmens realybė šiandien
- Psichologinio atsparumo pamatas
- *Pietūs (12:30-13:30)*
- Santykių ekosistema mokykloje
- Profesinių instrumentų psichologinis rinkinys
- Refleksija ir tęstinis augimas (15:30)

Mūsų kelionės žemėlapis

Per metus susitiksimė dar ne kartą. Galutinį temų sąrašą ir datas praneš programos organizatoriai, bet kryptis maždaug tokia — ir štai kodėl kiekviena tema verta savo dienos:

- **apie klasės valdymą** — nes pirmas chaosas klasėje ateina greičiau nei pirmas atlyginimas
- **apie partnerystę su kolegomis** — nes mokykloje vieni neišgyvensime
- **apie bendravimą su tėvais** — nes tėvai gali tapti sąjungininkais arba audra; dažnai tai priklauso nuo mūsų
- **apie mokinių motyvaciją** — nes „nenoriu“ yra dažniausias žodis klasėje, ir jis turi priežastis
- **apie sudėtingą elgesį** — nes jis ateis; klausimas tik kada ir ar būsimė pasiruošę
- **apie pozityvumą mokytojo darbe** — nes išlikti žmogumi šioje profesijoje yra ne sėkmė, o įgūdis

Atsistokime. Pažiūrėkime, kas mes.

Mokytojo kelionės pradžia

KODĖL ŽMONĖS RENKASI BŪTI MOKYTOJ AIS

Pašaukimas dirbti su vaikais (*Jaučia džiaugsmą būdami šalia augančių žmonių, nori padėti formuotis asmenybėms*)

Norėjimas keisti pasaulį iš vidaus (*Tiki, kad švietimas – ilgalaikis pokyčių šaltinis visuomenėje*)

Meilė mokymuisi ir žinioms (*Patys jaučia vidinį džiaugsmą išmokę kažką naujo – ir nori tai perduoti kitiems*)

Įkvėpė buvęs mokytojas (*Turėjo mokytoją, kuris paliko gilų pėdsaką ir įkvėpė sekti tuo pačiu keliu*)

Darbo prasmė svarbiau nei pinigai (*Pasirinko profesiją, kurioje jaučiasi reikalingi, net jei atlygis nėra didelis*)

Galimybė kurti ir improvizuoti (*Mokykla – kaip scena: čia galima pasitelkti kūrybiškumą, žaidybiškumą ir meną*)

Įvairovė ir dinamika (*Kiekviena diena skiriasi – nėra rutinos ar monotonijos*)

Augimo galimybės (*Mokytojas mokosi kartu su vaikais – profesinis tobulėjimas neišvengiamas*)

Buvimas bendruomenėje (*Mokykla – tai ryšiai: su mokiniais, kolegomis, tėvais, visa vietos bendruomene*)

9 SLAPTENĖS, REČIAU ĮVARDIJAMOS PRIEŽASTYS

1. **Mokykla buvo saugi vieta** (*Vaikystėje čia jautėsi saugiai, tad grįžta į pažįstamą aplinką iš baimės pasauliui*)
2. **Nepavyko įstoti kitur** (*Mokytojo studijos tapo atsitiktiniu pasirinkimu po nesėkmės kitame kelyje*)
3. **Tėvai buvo mokytojai** (*Pasirinko „šeimos kelią“, nors iš pradžių net nesvarstė kitų variantų*)
4. **Atrodė, kad darbas lengvas** (*Tariamasi atostogos ir trumpesnės darbo valandos atrodė patraukliai iš šalies*)
5. **Ieškojo darbo arti namų** (*Ypač regionuose tai vienas iš nedaugelio prieinamų, stabilių darbų*)
6. **Bijojimas „verslo pasaulio“** (*Nesijautė stiprus konkurencingoje aplinkoje, o mokykla atrodė ramesnė*)
7. **Norėjo galios** (*Galimybė valdyti klasę ar būti „autoritetu“ buvo patraukli – ypač tiems, kurie vaikystėje jos stokodavo*)
8. **Norėjo „atpirkti“ savo vaikystės skausmus** (*Patyrė mobingą, patyčias ar ignoravimą – dabar nori būti tuo žmogumi, kurio tada reikėjo*)
9. **Nerado savęs kitur** (*Ilgai blaškėsi ar jautėsi niekur netinkantis – mokykla priėmė kaip žmogų*)

Jūsų motyvas — kuro bakas

„Kai einate į mokyklą, visada aiškiai žinokite savo **pagrindinį motyvą**. Nes tą dieną, kai jo nebeliks — gali baigtis ir jūsų kelionė.“

Nesvarbu, koks tas motyvas: padėti vaikams, augti pačiam, stabilus darbas arti namų ar dar paprastesnis. **Primityvus motyvas, kuris tikras, yra stipresnis už kilnų, kuris išgalvotas.**

Svarbu tik viena: žinoti, kas pila kurą į jūsų baką — ir pastebėti, kai rodyklė artėja prie nulio. Tai ne silpnumas. Tai prietaisų skydelis.

koks labiausiai žiūrimas dokumentas mokykloje?

Bb	Pirmadienis	Kab.	Antradienis	Kab.	Trečiadienis	Kab.	Ketvirtadienis	Kab.	Penktadienis	Kab.				
1	Matematika	315/206	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Tikyba/etika	108/307	2	Matematika	206/312	2	Lietuvių k.	313B	2	Kūno k.	S.S.	2	Istorija	309
3	Lietuvių k.	313B	3	Matematika	206/312	3	Muzika	210	3	Lytinis/GIU	110/312	3	Chemija	106
4	Lietuvių k.	313B	4	Istorija	309	4	Matematika	206/315	4	Fizika	106	4	Geografija	310
5	Kūno k.	S.S.	5	Daile	112	5	Lietuvių k.	313B	5	Fizika	106	5	Klasės valandėlė	310
6	Kūno k.	S.S.	6	Lietuvių k.	313B	6	Chemija	106	6	Pranc./angl./angl.	214/116/210	6	Biologija	107
7	Technologijos	111/109	7	Pranc./angl./angl.	214/116/210	7	Geografija	310	7	Pranc./angl./rus.*	213/317/201	7	Informatika	211
8	Matematika	306/315	8	Pranc./angl./angl.	214/116/210	8			8	Pranc./angl./rus.*	213/317/201	8		
8s	Pirmadienis	Kab.	Antradienis	Kab.	Trečiadienis	Kab.	Ketvirtadienis	Kab.	Penktadienis	Kab.				
1	Matematika	315/206	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Lietuvių k.	212	2	Lietuvių k.	212	2	Lietuvių k.	212	2	Lytinis/GIU	110/312	2	Daile	112
3	Lietuvių k.	212	3	Lietuvių k.	212	3	Chemija	106	3	Matematika	315/206	3	Istorija	309
4	Fizika	106	4	Biologija	107	4	Kūno k.	S.S.	4	Matematika	315/206	4	Chemija	106
5	Fizika	106	5	Technologijos	111/109	5	Informatika	211	5	Geografija	310	5	Muzika	210
6	Klasės valandėlė	107	6	Matematika	315/206	6	Geografija	310	6	Pranc./angl./angl.	214/116/210	6	Tikyba/etika	108/307
7	Kūno k.	S.S.	7	Pranc./angl./angl.	214/316/210	7	Istorija	309	7	Pranc./angl./rus.*	302/317/210	7		
8	Kūno k.	S.S.	8	Pranc./angl./angl.	214/316/210	8	Matematika	315/206	8	Pranc./angl./rus.*	302/317/210	8		
8n	Pirmadienis	Kab.	Antradienis	Kab.	Trečiadienis	Kab.	Ketvirtadienis	Kab.	Penktadienis	Kab.				
1	Matematika	312	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Matematika	117	2	Matematika	307	2	Matematika	312	2	Pranc./angl./rus.*	213/313B/201	2	Muzika	210
3	Matematika	117	3	Pranc./angl.	302/316	3	Lietuvių k.	212	3	Pranc./angl./rus.*	213/313B/201	3	Geografija	310
4	Lietuvių k.	212	4	Istorija	306	4	Pranc./angl.	302/316	4	Kūno k.	S.S.	4	Pranc./angl.	302/316
5	Geografija	310	5	Tikyba/etika	108/307	5	Chemija	106	5	Lytinis/GIU	110/312	5	Chemija	106
6	Daile	112	6	Lietuvių k.	212	6	Lietuvių k.	212	6	Biologija	107	6	Istorija	306
7	Fizika	106	7	Lietuvių k.	212	7	Kūno k.	S.S.	7	Technologijos	110/113	7		
8	Fizika	106	8	Klasės valandėlė	106	8	Kūno k.	S.S.	8	Informatika	211	8		
8v	Pirmadienis	Kab.	Antradienis	Kab.	Trečiadienis	Kab.	Ketvirtadienis	Kab.	Penktadienis	Kab.				
1	Matematika	315/206	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Matematika	312	2	Fizika	106	2	Matematika	315/206	2	Pranc./rus.*	213/106	2	Chemija	106
3	Muzika	312	3	Fizika	106	3	Geografija	310	3	Pranc./rus.*	213/204	3	Lietuvių k.	313B
4	Kūno k.	S.S.	4	Lietuvių k.	313B	4	Chemija	106	4	Lytinis/GIU	110/312	4	Lietuvių k.	313B
5	Daile	112	5	Lietuvių k.	313B	5	Kūno k.	S.S.	5	Angl./angl.	116/316	5	Klasės valandėlė	313B
6	Tikyba/etika	108/307	6	Angl./angl.	116/316	6	Angl./angl.	116/316	6	Kūno k.	S.S.	6	Informatika	211
7	Geografija	310	7	Istorija	309	7	Lietuvių k.	313B	7	Matematika	315/206	7	Istorija	309
8	Biologija	107	8	Matematika	315/206	8			8	Technologijos	110/113	8		
8ė	Pirmadienis	Kab.	Antradienis	Kab.	Trečiadienis	Kab.	Ketvirtadienis	Kab.	Penktadienis	Kab.				
1	Matematika	206/312	1	1	1	1	1	1	1	1				
2	Tikyba	108	2	Angl./angl.	317/311	2	Chemija	106	2	Angl./angl.	316/311	2	Geografija	310
3	Kūno k.	S.S.	3	Biologija	107	3	Matematika	206/315	3	Lietuvių k.	212	3	Daile	112
4	Muzika	312	4	Lietuvių k.	212	4	Istorija	309	4	Pranc./rus.*	214/201	4	Klasės valandėlė	108
5	Matematika	206/315	5	Geografija	310	5	Lietuvių k.	212	5	Pranc./rus.*	214/201	5	Istorija	309
6	Matematika	206/315	6	Fizika	106	6	Kūno k.	S.S.	6	Lytinis/GIU	110/312	6	Chemija	106
7	Lietuvių k.	212	7	Fizika	106	7	Angl./angl.	316/311	7	Kūno k.	S.S.	7	Technologijos	110/113
8	Lietuvių k.	212	8			8	Informatika	211	8	Matematika	206/315	8		

Mokytojas — tai ne visas gyvenimas

Struktūra padeda net tada, kai nėra motyvacijos.

1. **Namai (rytinis startas)**
(Stabilus kėlimasis laiku, be telefono 30 min., ritualinis pusrytis ar 5 min. tylos)
2. **Mokykla (darbo laikas)**
(Aiškus dienos planas + 1 tikslas sau dienai)
3. **Ruošimasis (grįžus ar vakare)**
(Ne ilgiau kaip 30 min., su „STOP“ tašku – kada metas baigti)
4. **Laisvalaikis (atsijungimo erdvė)**
(Bent viena veikla be ekranų: pasivaikščiojimas, skaitymas, bendravimas)
5. **Miegas (stabilumas kūnui ir protui)**
(Ritualas: 30 min. iki miego – ramus pasiruošimas, be darbo minčių)

1. **jei renkatės tarp pasiruošimo pamokai ir miego — rinkitės miegą.** Visada. Neišsimiegojęs mokytojas su tobulu planu pralaimi išsimiegojusiam be plano
2. prabusti **be telefono rankoje** — tylus rytas reiškia mažesnį streso šuolį
3. **geras rytas = vienas veiksmas sau:** kava be skubos, muzika, penkios minutės tylos
4. **vienas geras žodis mokiniui, kurį sunkiausia suprasti** — maža investicija, kuri ilginiui keičia viską
5. grįžus namo — **persirengti.** kūnui tai signalas: darbas baigtas
6. darbo **netęsti po 19:00**, jei tik įmanoma
7. užfiksuoti **vieną mažą pergalę per dieną** — sąsiuvinyje, telefone, mintyse

Visa 20-ies patarimų kolekcija su paaiškinimais — jūsų puslapyje, **Nuolatinėje lentynoje.**

Savaitės ritmas — ir šventas sekmadienis

Savaitė su kryptimi yra ramesnė už savaitę be plano. Septyni priminimai — galite tiesiog susidėti į telefoną kaip pasikartojančius:

- **pirmadienis:** viena intencija savaitei („šią savaitę daugiau šypsauti, net kai pavargstu“)
- **antradienis:** vienas naujas dalykas pamokoje
- **trečiadienis:** 5 min. refleksijos — kas sekasi, kur stringu
- **ketvirtadienis:** vienas sąmoningas „ne“
- **penktadienis:** trys dalykai, už kuriuos dėkoju — ir sąrašas, ką palieku mokykloje iki pirmadienio
- **šeštadienis:** diena visiškai be „mokytojiškumo“
- **sekmadienis:** ruošos ne daugiau kaip 30 minučių. **Neprarasti sekmadienio — tai ne tinginystė, o profesinė higiena.** Mokytojas, kuris visą sekmadienį ruošiasi, pirmadienį ateina jau pavargęs

Metų žemėlapis — kiekvienas mėnuo turi savo užduotį

- **Rugsėjis — pradžia kaip pamatas.** struktūra, santykiai, ribos. Akcentas: santykiai pirma — turinys vėliau
- **Spalis — stebėjimas ir įtvirtinimas.** klasės dinamika, vertinimas. Akcentas: „ką matau, bet dar nesuprantu?“ — stebėk neskubėdamas taisyti
- **Lapkritis — perdegimo prevencijos mėnuo.** ribos ir emocinė savijauta. Akcentas: leisti sau sustoti = išlikti žmogumi
- **Gruodis — refleksija ir paleidimas.** 5 „ačiū“, 3 įsimintinos pamokos, paleisti vieną dalyką, kuris neveikia
- **Sausis — atstatymas.** viena intencija, viena mini naujovė — ne daugiau. Tai ne nauja pradžia, tai tęsinys su nauju kvėpavimu
- **Vasaris — kūryba ir žaidimas.** „priešingų veiksmų“ savaitė, žaidybiniai elementai. Net nuovargyje slypi vietos žaidimui
- **Kovas — ribų korekcijos.** atgaivinti klasės susitarimus kartu su mokiniais. Ne baismės, o ribų kultūra
- **Balandis — profesinis augimas.** viena pamoka — smulki analizė; tobulėjimas per domėjimąsi, ne spaudimą
- **Gegužė — ištvėrmė ir prasmė.** 1 mini pergalė kasdien, 10 min. sąmoningo nieko nedarymo. Mokymas — maratonas, ne sprintas
- **Birželis — užbaigimas.** atsisveikinimo gestas klasei, 3 dalykai, kuriuos išmokai iš mokinių, laiškas sau skaitymui rugsėjį
- **Liepa — atsitraukimas.** visiška savaitė be žodžio „mokykla“. Tu daugiau nei profesija
- **Rugpjūtis — pajautimas.** 3 žodžiai, kaip nori jaustis kitais metais. Ne planų kalnas, o krypties pajautimas

Leiskite sau būti dar nemokančiam

Geras mokytojas ≠ tobulas mokytojas. Progresas vyksta laipteliais, ne tiesia linija — stagnacijos periodai yra normalūs. Ir čia padeda vienas mažas žodis, kurį tyrinėjo psichologė **Carol Dweck**:

✗ fiksuota mąstysena

„aš nemoku valdyti klasės“

„man nesiseka su tėvais“

„aš ne toks mokytojas, koks turėčiau būti“

✓ augimo mąstysena

„aš **dar** nemoku valdyti klasės“

„man **dar** nesiseka su tėvais“

„aš **dar tampu** tuo mokytoju“

🔍 Lūkesčių ir realybės derinimas

Jūsų prisistatymas — pirmasis profesinis įrankis

John Hattie tyrimai sako: mokytojo ir mokinio santykis turi 0.72 efekto dydį — tai daugiau nei dauguma mokymo metodų. O santykis prasideda nuo pirmo įspūdžio. Todėl praktinis patarimas: **prisistatymą pasiruoškite iš anksto — dar rugpjūčio pabaigoje**. Du variantus:

1. **kolegoms** (1 minutė): kas esate, ką dėstysite, vienas žmogiškas faktas. Mokytojų kambarys jus „nuskaitys“ per pirmas dienas — padėkite jam nuskaityti tai, ką norite
2. **mokiniam** (3 minutės): kompetencija + vienas pomėgis + viena sąžininga istorija apie savo klaidą. Vaikai pasitiki tikrais žmonėmis, ne tobulais robotais

Gerų prisistatymų pavyzdžiai — jūsų puslapyje.

1. **Profesinė patirtis ir kompetencija**. Mokiniai turi žinoti, kad jų mokytojas yra kompetentingas ir patyręs. Pedagogas gali pasidalinti savo išsilavinimo, kvalifikacijų ar specializuotos patirties informacija, taip pat aptarti savo pedagoginę filosofiją ir mokymo metodiką.
2. **Aistros ir pomėgiai**. Pasidalijimas informacija apie savo interesus ir pomėgius gali padėti mokiniams matyti mokytoją kaip asmenį, o ne tik kaip autoritetą. Tai gali būti bendri pomėgiai, tokie kaip menas, sportas, muzika ar mėgstami literatūros žanrai.
3. **Asmeninės vertybės ir tikėjimai, susiję su mokymu**. Pasidalinti savo vertybėmis mokymosi atžvilgiu, pavyzdžiui, tikėjimu, kad kiekvienas mokinys gali mokytis ir tobulėti, ar pabrėžiant kritinio mąstymo, atvirumo ir sąžiningumo svarbą.
4. **Lūkesčiai ir tikslai**. Aiškiai išdėstyti savo lūkesčius mokiniams, tiek akademinis, tiek elgesio. Tai apima diskusijas apie klasės taisykles, bendradarbiavimo svarbą ir bendrą požiūrį į mokymąsi.
5. **Atvirumas ir pasiekiamumas**. Pabrėžti, kad esate atviras klausimams ir diskusijoms, bei prieinamas mokiniams, kai jiems reikia pagalbos ar patarimo.
6. **Asmeninės sėkmės ir nesėkmės**. Kartais pasidalijimas asmeninėmis sėkmėmis ar nesėkmėmis istorijomis gali padėti mokiniams suprasti, kad mokymasis yra ilgas procesas, kuriame klaidos ir iššūkiai yra neišvengiami.

Kaip norite, kad mokiniai jus matytų?

PIRMOSIOS PAMOKOS SU MOKINIAIS

1. Svarbiausias pirmos dienos tikslas – ryšys

„Pirmiausia – žmogus. Tada – turinys.“

- ✓ Pasisveikink su kiekvienu mokiniu
- ✓ Pademonstruok, kad jų buvimas tau rūpi
- ✓ Pirmąją dieną skirk mokiniams, ne dokumentams ar kolegoms

2. Saugumo ir bendruomenės kūrimas

- ✓ Visi nori žinoti: *kas čia laukia, ko iš manęs tikėtis, ar bus gera?*
- ✓ Nustatyk aiškias ribas ir tvarką (Taisyklės = saugumas)
- ✓ Kurk bendruomenės atmosferą – šypsena, humoras, pagarba

3. Pristatykite vieni kitus – gyvai, kūrybiškai

- ✓ Mokinių prisistatymai: „3 faktai apie mane“ arba „mano hobis + sapnas“
- ✓ Pristatykite save kaip žmogų (galite su vaikystės nuotrauka!)
- ✓ Pasiūlyk žaismingą klausimyną ar „kortelės apie mane“

4. Įsivertinimas be vertinimo

- ✓ Pirmoji pamoka neturėtų gąsdinti kontroliniu
- ✓ Galima naudoti „žinių debesį“, „klausimų sieną“ ar „žinių termometrą“
- ✓ Svarbu parodyti, kad *visi čia mokosi* – ir mokytojas taip pat

5. Aktyvi veikla – iškart

- ✓ Ne „tuščia diena“, o veikla: skaitymas, klausimai, kūryba
- ✓ Pasiūlyk intriguojantį tekstą ar užduotį (garsinis skaitymas veikia!)
- ✓ Mokiniai vertina struktūrą – nuspėjamumą ir aiškia eigą

6. Mokytojas kaip žmogus

- ✓ Atsakyk į vaikų klausimus apie save (su humoru ir žmogiškumu)
- ✓ Būk pasiruošęs – jie klaus: „Kiek jums metų? Ar turit vaikų? Ar buvot blogas mokinys?“
- ✓ Leisk sau būti **ne idealu**, o **gyvu žmogui**

7. Streso mažinimas

- ✓ Pirmos dienos jaudulys normalus – **jums ir jiems**
- ✓ Panaudok kvėpavimo pratimą ar mini meditaciją
- ✓ Mokykite, kaip mokytis be baimės – nuo pat pirmos minutės

8. Užsirašyk: ką pastebėjai

- ✓ Po pamokos skirk 5 min. refleksijai:

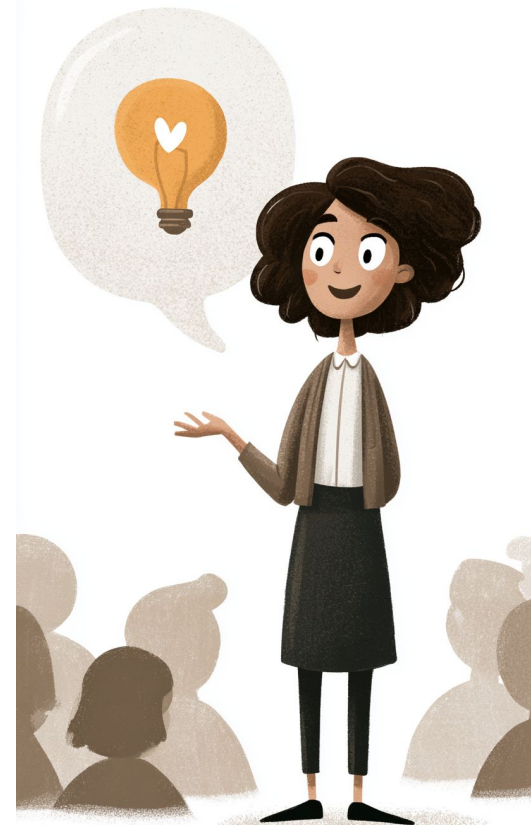
- Kas pavyko?
- Kur jautėsi įtampa?
- Kas nustebino?
 - ✓ Tai bus tavo augimo kelias!

Jūsų prisistatymas — pirmasis profesinis įrankis

John Hattie tyrimai sako: mokytojo ir mokinio santykis turi 0.72 efekto dydį — tai daugiau nei dauguma mokymo metodų. O santykis prasideda nuo pirmo įspūdžio. Todėl praktinis patarimas: **prisistatymą pasiruoškite iš anksto — dar rugpjūčio pabaigoje**. Du variantus:

1. **kolegoms** (1 minutė): kas esate, ką dėstysite, vienas žmogiškas faktas. Mokytojų kambarys jus „nuskaitys“ per pirmas dienas — padėkite jam nuskaityti tai, ką norite
2. **mokiniams** (3 minutės): kompetencija + vienas pomėgis + viena sąžininga istorija apie savo klaidą. Vaikai pasitiki tikrais žmonėmis, ne tobulais robotais

Gerų prisistatymų pavyzdžiai — jūsų puslapyje.

Išbandymas: jūs jau mokytojas. O mes — jūsų mokiniai.

Pasidalinkime pusiau:

- **Mokytojai** — laikote pakeltą ranką, kad jus atpažintų. Jūsų užduotis: atsakinėti oriai, žmogiškai ir neprarasti šypsenos
- **Mokiniai** — jūsų ginklas: gudri šypsena. Užduotis: apklausti kuo daugiau mokytojų klausimais iš ekrano (arba savais — dar geriau)

5 minutės — ir keičiamės vaidmenimis.

- O kiek jums metų? O atrodot vyresnė.
- Ar turit vaikų? O kodėl ne?
- Ar rūkot? O bandėt?
- Ar esat buvusi nusigėrusi?
- Ar esat mušę vaiką? O norėjosi?
- Kiek jūs uždirbat? Mano mama sako, kad mokytojai gauna kapeikas.
- Ar turit vaikiną / žmoną / antrą pusę?
- Ar jūs irgi nekenčiat mokyklos? Tik sąžiningai.
- Ar mokykloj buvot gavusi dvejetą? O nusirašinėjot?
- Kodėl tapot mokytoja — nieko kito nemokėjot?
- Ar turit TikTok? Galima jus nufilmuot?
- Ar galima jums sakyt „tu“?
- Ar verkėt dėl darbo? Kada paskutinį kartą?
- Ar mes jums patinkam, ar tik apsimetat?
- Jei laimėtumėt milijoną — ar dar ateitumėt rytoj į pamoką?

Ribos brėžimas irgi yra atsakymas, ir net geriausias iš visų

kuris klausimas užklupo labiausiai? kuriam atsakymo dar neturite? ką pajutote, kai klausė apie pinigus ar asmeninį gyvenimą?

Mokytojo vaidmens realybė šiandien

Atspėkite: kelintas amžius?

**Suolai eilėmis, visi veidu į lentą.
Priekyje — mokytojas, kuris žino,
ir trisdešimt galvų, kurios
užsirašinėja. Skambutis dalija
dieną į vienodus gabalus.**

apie 1850-uosius.

XIX a. mokykla — fabrikas

- **tikslas:** paklusnus, raštingas darbininkas — mokykla gimė kartu su fabriku ir pagal jo modelį
- **mokytojas:** vienintelis žinių šaltinis; jo žodis — įstatymas, rykštė — argumentas
- **mokinys:** tuščias indas, kurį reikia pripildyti
- **metodas:** kartojimas, mintinai, drausmė
- **matas:** ar moki atkartoti

Skamba tolima? Dalis šios mokyklos tebesėdi mūsų klasėse — tik rykštę pakeitė pažymys.

XX a. mokykla — konvejeris su žmogišku veidu

- **tikslas:** specialistas su diplomu — profesija visam gyvenimui
- **mokytojas:** programos vykdytojas; „chalk and talk“, vadovėlis — šventas
- **mokinys:** jau žmogus, bet vis dar objektas: jį moko, jį vertina, jį auklėja
- **metodas:** fiksuota programa, testai, egzaminai
- **matas:** pažymių vidurkis ir egzamino balas

XX amžius mokyklai davė daug: visuotinumą, sistemą, psichologiją. Bet paliko ir įprotį matuoti vaiką skaičiumi.

XXI a. mokykla — ten, kur ji jau atėjo

- **tikslas:** žmogus, kuris moka **nuolat mokytis** — nes profesijos keisis kelis kartus per gyvenimą
- **mokytojas:** ne „išminčius scenoje“, o **vedlys šalia** — mokymosi dizaineris
- **mokinys:** proceso centras ir aktyvus dalyvis — su balsu, pasirinkimu, atsakomybe
- **metodas:** projektai, tyrinėjimas, dialogas, klaida kaip mokymosi dalis
- **matas:** pažanga ir augimas, ne tik rezultatas

Pastaba mažu šriftu: technologijos čia — tik įrankis. XXI amžiaus mokyklą kuria ne interaktyvi lenta, o **kitoks santykis**.

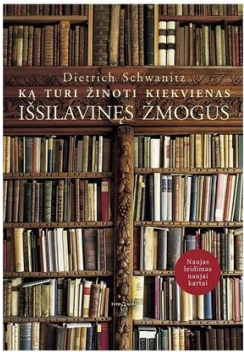
Kaip keitėsi požiūris į išsilavinimą?

- Pradinis
- pagrindinis
- vidurinis
- aukštesnysis/profesinis
- aukštasis

- mokėti perskaityti ir mokėti rašyti
- suprasti pasaulį/literatūrą/filosofiją/gamtą...
- gauti profesiją
- Užaugti išsilavinusiu brandžiu žmogumi
- Išmokti nuolat mokytis

Mes turime tiek daug papasakoti savo vaikams... Ir kad tai liktų ne tik bibliotekose ar atmintukuose, bet žmonėse

- Kiek visko daug papasakoti apie Europą;
- Kiek daug visko parodyti apie meną;
- Kiek daug atrasti apie muziką;
- Kiek daug pamokyti apie mąstymą;
- Kiek daug išlavinti gebėjimus....

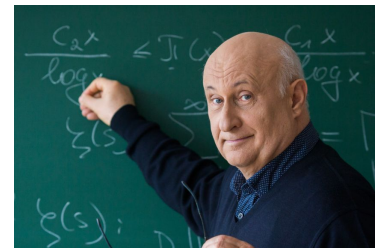
Biblija, Roma, reformacija, Graikija, Lietuva, Vytautas, Europa, pasakos, "Dieviškoji komedija", Hitleris ar Stalinas, "Robinzonas Kruzas", Barokas, Ukmergės istorija, Šekspyras, Prūsija, vandenilis ir deguonis, Feminizmas, Dekartas, 2+2...

Daugiau įžvalgų ir idėjų paskaitykite šioje knygoje

Schwannitz D. (2020) *Ką turi žinoti kiekvienas išsilavinęs žmogus*. Tyto alba

Ką žinote iš šių žmonių?

O kas yra jūsų gerbiami ir sėkmini žmonės?

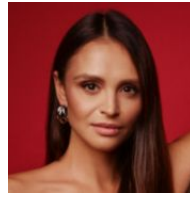
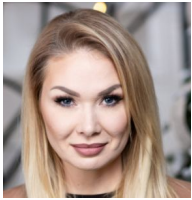
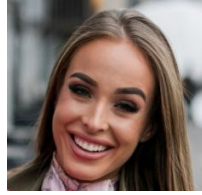
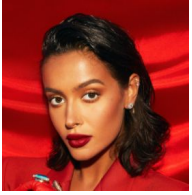
Pasaulinį pripažinimą ir Amerikos statybos inžinierių sąjungos įvertinimą gavęs prof. habil. dr. **Gintaris Kaklauskas**.

Europos branduolinių mokslinių tyrimų organizacijos projekto dalyvis fizikas, prof. habil. dr. **Juozas Vidmantis Vaitkus**

Nobelio premijos nominantas, DNR redagavimo tyrėjas, biochemikas, fizinių mokslų daktaras, prof. **Virginijus Šikšnys**

Matematikas, prof., habil. dr. **Antanas Laurinčikas**, turėjęs įtakos K. Matsumoto universalumo mokyklos atsiradimui Japonijoje

Išvardinkite, kas daugiau žinote viešuosius dabartinius jaunimo mėgiamus “influencerius”/nuomonės formuotojus?

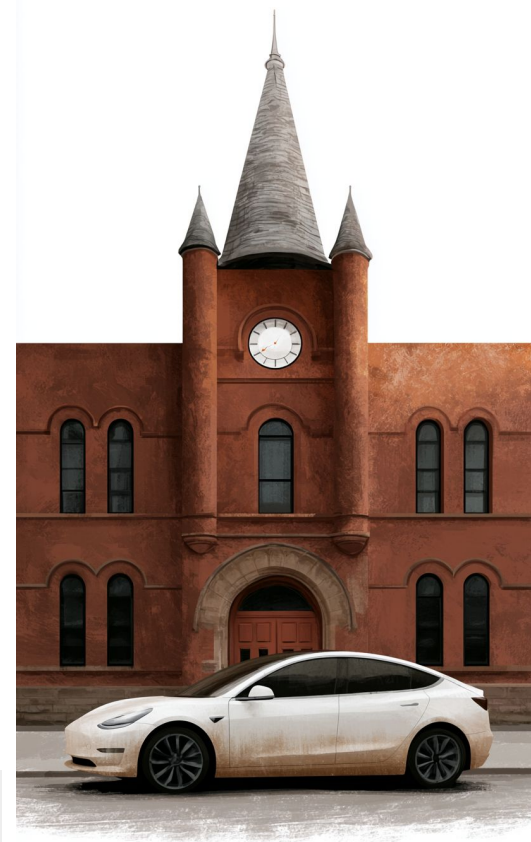
nuotraukų šaltinis: <https://www.lrytas.lt/>, <https://www.15min.lt/>, <https://www.zmones.lt/> https://lt.wikipedia.org/wiki/Pagrindinis_puslapis <https://www.delfi.lt/>

Atvažiavome XXI amžiaus automobiliu į XIX amžiaus klasę

Mūsų kišenėse — galingiausi žmonijos istorijoje įrenginiai. Mūsų automobiliai patys stabdo prieš kliūtį. O daugelyje klasių laikas sustojo ties 1850-aisiais — suolai eilėmis, visi tyliai, mokytojas kalba.

XXI amžius į mokyklą ateina ne per techniką. Jis ateina per žmones, kurie išdrįsta daryti kitaip. Ir čia gera žinia: vienas iš tų žmonių — jūs. Jums net nereikia leidimo turėti idėją.

Keisčiausia idėja, kurią išdrįsčiau atsinešti į savo klasę. Ne technologija — drąsa. Kas niekam neateitų į galvą, o jūs pabandytumėte?

- Pagrindiniai aspektai:

1. Asmenybės ūgtis

1. Asmenybės branda.
2. Pasiekimai.
3. Pažanga.

2. Gyvenimas mokykloje: saviraiškus dalyvavimas.

Vyrauja darna, humaniški santykiai, tolerancija ir geranoriškumas.

3. Ugdymasis (mokymasis): dialogiškas ir tyrinėjantis.

4. Ugdymas (mokymas): paremiantis ugdymąsi (mokymąsi).

5. Darbuotojai: asmenybių įvairovė.

6. Mokyklos bendruomenė: besimokanti organizacija.

7. Lyderystė ir vadyba: įgalinančios.

8. Ugdymo(si) aplinka: dinamiška, atvira ir funkcionali.

1. nuo tradicinių klasių erdvių pereinama prie „klasių be sienų“: ugdymo(si) procesas gali vykti ir koridoriuose, vestibuliuose, bibliotekoje, mokyklos kieme ir kitose vidinėse bei išorinėse mokyklos erdvėse.

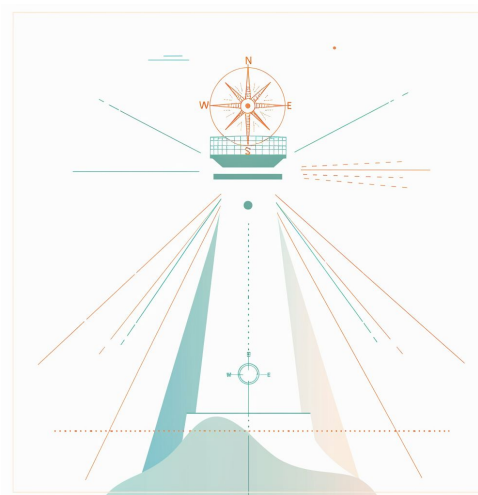
9. Vietos bendruomenė... įsipareigojus

Geros mokyklos koncepcija

- „Veiklos aspektai neturėtų būti standartizuojami visoms šalies mokykloms, o jų vertinimas neturi būti per daug sureikšminamas ir negali tapti svarbesnis už mokyklos misijos vertinimą. Tokiu požiūriu į mokyklos veiklos organizavimą siekiama paskatinti mokyklos bendruomenes „išrasti“ mokyklą, kuriant jos veiklos modelius, aplinkas ir ugdymo būdus.“

1. **Fasilitatorius, ne tik žinių perteikėjas** (*nuo "sage on the stage" link "guide on the side"*)
2. **Mokymosi dizaineris, ne programos vykdytojas** (*mokymo procesų kūrimas pagal mokinių poreikius*)
3. **Tyrinėtojas ir reflektuojantis praktikas** (*nuolatinis praktikos tobulinimas remiantis duomenimis*)
4. **Bendradarbiaujantis komandos narys** (*mokytojo izoliacijos klasėje era baigėsi*)
5. **Skaitmeninis navigatorius** (*padeda mokiniams orientuotis informacijos pertekliaus pasaulyje*)

 Šiuolaikinio mokytojo vaidmenys

LIETUVOS PEDAGOGŲ ASOCIACIJŲ VADOVŲ TARYBA

Tarybos nariai-asociacijų vadovai/prezidentai:

Lietuvos anglų kalbos mokytojų asociacijos, Lietuvos biologijos mokytojų asociacijos, Lietuvos chemijos mokytojų asociacijos, Lietuvos dailės mokytojų asociacijos, Lietuvos fizikos mokytojų asociacijos, Lietuvos etikos mokytojų asociacijos, Lietuvos etninės kultūros ugdymo sąjungos, Lietuvos geografijos mokytojų asociacijos, Lietuvos informacinių mokytojų asociacijos, Lietuvos istorijos mokytojų asociacijos, Lietuvos kalbių pedagogų asociacijos, Lietuvos kalbos ir literatūros mokytojų sąjungos, Klasikų asociacijos, Lietuvos kūno kultūros mokytojų asociacijos, Lietuvos matematikos mokytojų asociacijos, Lietuvos muzikos mokytojų asociacijos, Lietuvos prancūzų kalbos mokytojų ir dėstytojų asociacijos, Lietuvos Respublikos rusų kalbos (užsienio kalbos) mokytojų asociacijos, Lietuvos technologijų mokytojų asociacijos, Šokio mokytojų asociacijos, „Lituaništų samboris“, Lietuvos socialinių pedagogų asociacijos, Lietuvos vokiečių kalbos mokytojų asociacijos.

Lietuvos Respublikos Prezidentui
Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komiteto Pirmininkei
Lietuvos Respublikos Švietimo, mokslo ir sporto Ministrui
Nacionalinės švietimo agentūros Direktoriui

2024 m. lapkričio 21 d. vykusio Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybos susirinkimo

VIEŠAS KREIPIMASIS DĖL UGDYMO TURINIO KAITOS IR ŠVIETIMO STRUKTŪRINIŲ REFORMŲ

Būdami aktyviais Lietuvos švietimo sistemos dalyviais ir stebėdami procesus, vykstančius visame švietimo lauke, matome ir vertiname pozityvius pokyčius, kurie pasiekti bendromis šį valstybės sektorį kuriančių institucijų, organizacijų bei mokytojų pastangomis.

Atstovaudami įvairiems bendrojo lavinimo mokyklos mokomiesiems dalykams išreiškiame susirūpinimą ir nuogastavimus dėl daugiausia nerimo mūsų valstybės švietimo sistemoje keliančių dalykų ir raginame Lietuvos Respublikos Prezidentūrą, Lietuvos švietimo, mokslo ir sporto ministeriją, Nacionalinę švietimo agentūrą nedelsiant imtis priemonių spręsti klausimus, kurie grąsina rimtomis pasekmėmis šios ir ateities kartų mokiniams, pedagogų bendruomenei bei visai švietimo sistemai.

1. Ilgalakis Mokytojo profesijos prestižo temos eskalavimas, neapsvarstytas šio klausimo ir neapsibrėžtas aiškų kriterijų, diskredituoja patį tikslą ir daro didžiulę žalą mokytojo profesijai. Akivaizdžiai stinga pasitikėjimo mokytojais ir jų atliekamam darbui. Šiūlome organizuoti plataus atstovavimo šių klausimų aptarimą.

2. Mokytojai yra snerime, kad metai iš metų nesprendžiama darbo krūvio mokyklose problema. Nuo seno paveldėta sistema, kurioje tik kai kurie mokomieji dalykai turi privilegijų, visiškai nedera žuolaikiniam požiūriui į ugdymo proceso organizavimą. Tai pasakytina apie laborantų etatų poreikį gamtamoksliniams dalykams, padėjėjų poreikį, klasių skaidymą į du pogrupius, apmokėjimą už mokinių darbų vertinimą ir kt. Rimta problema išleka etatinio apmokėjimo tvarka, kuri yra ydinga, nes tokiu pačiu krūviu dirbantys, tą pačią kvalifikaciją turintys mokytojai gauna nevienodą atlyginimą skirtingose mokyklose, skiriasi jų etato sandara. Aiškiau ir sąžiningo mokytojų atviltigiu reglamentavimo trūkumas kelia daugelio mokytojų nepasitenkinimą. Apgailėstajame, bet nuvertintas ir vienas pagrindinių mokytojo darbų – mokinių auklėjimas. Nors klasės auklėjimas įvertintas valandomis, tačiau jos visiškai neadekvačios realiai tam darbui reikalingam laikui. Daugelyje mokyklų apšaliai perteklinių biurokratinių darbų, kurie atitraukia mokytojus nuo pagrindinės pareigos – mokinių mokymo. Šiuos dalykus reikia nedelsiant koreguoti ir pergalvoti visą sistemą.

3. Akivaizdu, kad demografinės problemos daro didžiulį poveikį mokinių skaičių mokyklose. Šiūlome visais lygiais apsvaistyti mokyklų tinklo problemą, įvertinant ne tik dabartinę situaciją, bet žvelgiant sistemaiškai į ateitį.

4. Skubotai įgyvendinama ugdymo turinio atnaujinimo reforma kelia nemažai iššūkių daugeliui Lietuvos mokyklų ir reikalauja neatidėliotino jos peržiūrėjimo ir įvertinimo. Visiškai nesuprantamas ir, mūsų žiniomis, precedento Europoje neturintis atvejis, kai Lietuvos valdžia, siekianti būti gerovės valstybe, neišgali mokinių aprūpinti naujais vadovėliais, sporto, technologijų ir kitoms ugdymo reikmėms reikalingomis priemonėmis, o mokytojų – metodine literatūra. Būtina nedelsiant gerokai indeksuoti Mokytojų priemonių finansavimo krepšelį, kuris beveik penkiolika metų buvo pamirštas. Už didžiules ES lėšas įgyvendinami NŠA projektai yra fragmentiški, neretai ir nekokybiški, dėl to pedagogų bendruomenė negali jais pasikliauti kaip pagrindiniais informacijos šaltiniais. Raginame skatinti kryptingus didaktinius tyrimus, pateikti statistika pagrįstas išvadas, padėsiančias priimti sprendimus, labiau atitinkančius mokytojų lūkesčius.

5. Cunami greičiu artėjanti katastrofa – mokytojų trūkumas mokyklose. Uždarius Lietuvos edukologijos universitetą per pastarąjį laikotarpį, nepaisant pažadų ir lozungų, taip ir nepavyko sukurti mokytojų rengimo sistemos, kuri duotų akivaizdžių rezultatų ir suteiktų švietimo sistemai stabilumo. Būtina prisiminti politinę atsakomybę ir kurti veiksmias strategijas padėčiai gerinti.

6. Nepakankama ir sparčiai besikeičiančio pasaulio tempo neatitinkanti galime laikyti mokytojų kvalifikacijos kėlimo tvarką mūsų šalyje. Mažėjant pedagogų savivaldybėse, esama tvarka mokytojų nebetenkina. Būtina sutelkti nedelsiant spręsti šią problemą.

7. Rimta Lietuvos švietimo problema tampa įtrauktas ugdymas, kuris yra nekvestionuojamas, tačiau Lietuvos švietimo sistema tam nepasiruošė deramai, nepaisant

Lietuvos pedagogų asociacijų vadovų tarybos kreipimasis (2024.11.24)

Tai viešas kreipimasis į aukščiausius šalies vadovus (Prezidentą, Seimo Švietimo komitetą, Švietimo ministrą, NSA direktorių) dėl ugdymo turinio kaitos ir švietimo struktūrinių reformų.

daugybės milijonų eurų, kurie investuoti į pasirengimą. Daug priimtų sprendimų yra ydingi, diskredituoja šią idėją ir pasitarnauja naujoms problemoms švietimo sistemoje atsirasti.

8. Antri metai įgyvendinama valstybinių brandos egzaminų reforma bei akivaizdūs turinio pokyčiai 11–12 klasių programose išbalansuoja vidurinio ugdymo sistemą. Gimnazijoms iškyla sunkumų suderinti mokiniams tenkančią pamokų krūvį 11–12 klasėse, beveik neįmanoma užtikrinti, kad mokiniai galėtų pasirinkti ir išlaikyti antrąją užsienio kalbą. Dirbdami pagal atnaujintas programas tam tikrų mokomųjų dalykų mokytojai susiduria su didaktiškai nepagrįstais sprendimais, taip pat daug neaiškumų kelia valstybinių brandos egzaminų struktūra ir turinys. Daugelio dalykų mokytojus neramina egzaminų užduočių kokybė ir kasmet fiksuojamas klaidos. Tai reikėtų nedelsiant atvirai aptarti su dalykų mokytojų bendruomenėmis ir kuo skubiau priimti atitinkamus sprendimus.
9. Nevaldomu procesu Lietuvos mokyklose pamažu tampa visagalės mokinių ir tėvų teisės, privalomas mokytojų paklusnumas, nesuvaldomas naudojimas telefonais mokyklose. Dėl šių įtampų prastėja psichologinė-emocinė aplinka mokyklose, daugelis mokytojų vis labiau nusivilia savo darbu, jiems vis dažniau reikia psichologinės pagalbos, akivaizdus nemažos dalies mokytojų profesinis perdegimas. Būtina nedelsiant aptarti ir patvirtinti mokinių, mokytojų ir tėvų elgesio kodeksą, kuris aiškiai reglamentuotų ne tik teises, bet ir pareigas. Pastarojo meto incidentai reikalauja skubaus sprendimo dėl mokytojų draudimo nuo nelaimingų atsitikimų darbo vietoje.
10. Pasisakome už tai, kad nei viena švietimo reforma Lietuvoje negalėtų būti įgyvendinama be mokytojų, kurie turės įgyvendinti kitų sumanymus ir vizijas, pritarimo. Esame kategoriškai prieš formalų bendravimą su mokytojų asociacijomis, todėl kviečiame kurti tvarkingą ir ilgalaikę tokio bendradarbiavimo sistemą.

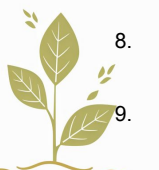
Mes, Lietuvos mokytojų asociacijų vadovai, nuogastaujame, kad ugdymo turinio, brandos egzaminų, įtraukiojo ugdymo reformos, taip pat demografiniai iššūkiai klėbina egzistencinius švietimo sistemos pagrindus ir jau kelia daug socialinių ir ekonominių problemų visuomenėje.

Nepaisant iššūkių, kurių dalyviai visi esame, mes pasirengę konstruktyviam dialogui, galinčiam padėti įveikti krizę švietimo sistemoje ir pasukti reformų įgyvendinimą teigiama kryptimi.

Esame įsitikinę, kad būtina, jog tolimesniai švietimo klausimų sprendime teisiškai ir fiziškai dalyvautų mokytojų asociacijų deleguoti atstovai, kurių bendradarbiavimas su Lietuvos Prezidentūra, Lietuvos Respublikos Seimu, ŠMSM, NŠA ir kitų institucijų specialistais užtikrintų sėkmingą švietimo sistemos reformavimo siekių praktinį įgyvendinimą. Tokiu būdu būtų įgyvendintas bet kuriai demokratiškai valstybei būtinas dialogas, garantuojantis valdžios ir piliečių sąveiką.

👉 MOKYTOJAS A: „Švietime šiandien – baisu. Geriau net neaukok savęs.“

1. **Darbo krūvis auga, atlyginimas neatsilieka.** Net po reformų atlygis nėra adekvatus emocinei ir fizinei įtampai.
2. **Mokykla – nebe apie mokymą.** 50% laiko skiri dokumentacijai, projektams, susirinkimams.
3. **Vaikai keičiasi greičiau nei sistema.** Mokiniai perdege, neramūs, o turinys – nuobodus.
4. **Nėra aiškių ribų su tėvais.** Tėvai dažnai reikalauja, kritikuoja, bet patys vengia atsakomybės.
5. **Kolektyvuose vyrauja tylus susiskaldymas.** Bendradarbiavimas deklaratyvus, dominuoja intrigos ar abejingumas.
6. **Vadovai perdege ir bijo reformų.** Mokyklos administracija dažnai tik „gaisrų gesintoja“.
7. **Pokyčiai dažniausiai kosmetiniai.** Programos pavadinamos naujai, bet turinys nesikeičia.
8. **Niekas tavęs neapsaugos.** Net fiziškai pavojingose situacijose lieki vienas (klasiniai konfliktai, patyčios).
9. **Nėra laiko gyventi.** Ruošiesi vakarais, savaitgaliais, o po atostogų jautiesi pavargęs.
10. **Visada esi kaltas.** Jei mokyns nesimoko – tavo kaltė. Jei tėvai skundžiasi – tavo kaltė. Jei kolega nepatenkintas – tavo kaltė.
11. **Savęs realizuoti čia sunku.** Kūrybiškumas spaudžiamas į formatus, o iniciatyvos dažnai numarintos taisyklėmis.

👉 MOKYTOJAS B: „Taip, iššūkių daug. Bet čia vieta, kur gali keisti pasaulį – mažais žingsniais.“

1. **Mokiniai vis dar ieško ryšio.** Užtenka vieno tikro santykio, kad vaikas pradėtų mokytis kitaip.
2. **Kiekviena klasė – nauja pradžia.** Net jei sistema neideali, tu kuri mikroklimatą – tai tavo erdvė.
3. **Mokytojai tampa visuomenės veidrodžiu.** Tavo elgesys kuria ateities pilietiškumą, bendruomeniškumą, atsakomybę.
4. **Sunku – nereiškia beviltiška.** Kiekviena profesija turi savų krizių, bet šioje profesijoje kasdien darai prasmingą darbą.
5. **Šiandieninės problemos atveria pokyčių langą.** Daugėja kalbėjimo apie emocinį intelektą, įtraukų ugdymą, psichologinį saugumą.
6. **Kolegų bendruomenės gali būti galingos.** Kai randi artimų žmonių, mokytojo kelias tampa bendryste grįsta kelione.
7. **Technologijos atveria naujus būdus mokytis.** Tu gali kurti – vaizdus, garsus, žaidimus, refleksijas, už klasės ribų.
8. **Vaikai vertina tikrumą.** Autentiškas mokytojas dažnai tampa vieninteliu saugumo šaltiniu kai kuriems mokiniams.
9. **Įtakos laukas didesnis, nei manai.** Po kelių metų grįžta mokiniai, sakydami: „Jūs pakeitėt mano gyvenimą.“
10. **Tu mokaisi kasdien.** Nėra nė vieno nuobodaus mokytojo gyvenimo – kiekviena diena pilna staigmenų.
11. **Mokykla gali būti tavo kūrinys.** Jei negali pakeisti visos sistemos, keisk vieną klasę, vieną susitikimą. Tai pakanka.

Nr. 0. Pedagogo profesija. Ką greičiausiai atrasi? Su kuo teks susitaikyti?

Nuolatinis tobulėjimas. Gebėjimas greitai prisitaikyti prie kintančių aplinkybių. Kantrybės ugdymas.

Turėsi pastovų bendravimą ir pastovų stresą

atransi - nuolatinį judėjimą susitaikyti - visiems geras nebūsi

Atrasi tai, kad kiekviena diena bus kitokia. Susitaikyti teks su tuo, kad tavo sunkus darbas ne visada bus įvertintas, tavo profesijos pasirinkimas, daug kam kels

Atrasi, kad mokytojai - amžinai jauni, sensta tikrai lėčiau. Susitaikysi, kad visi tikrai nemylės.

Ką tu greičiausiai atrasi - nuostabiausią kolektyvą, su didžiule pagalba ir geranoriškumu. Su kuo susitaikysi - kaip ir visur ...popierizmas

Atrasi daug kolegų draugų bendraminčių... bus ir sunkumų ir daug įdomių naujienų... bet teks dirbti ir vakarais namie.

atransi šilumą, bet susitaikyti teks, kad ne visiems esi mielas ir įdomus

Atrasi naujas galimybes, tačiau teks susitaikyti su dvejonėmis, nežinojimu galbūt ir nesupratimu

Atrasi - "Įdomius žmones". Susitaikysi - "Su neteisybe".

Atrasi kūrybiškumą.

Atrasi daug naujo ir nepatirto, skirtingų žmonių ir patirčių. Teks susitaikyti su tuo

daugybė iššūkių

Svetimiems vaikams daugiau skiriama laiko nei saviems.

Mielas kolega, žinok tu atrasi šitame darbe daug naujų, įdomių žmonių. Didelių ir mažų. Tik nenusimink kad teks susitaikyti su daug daug poperiaus darbų

Greičiausiai atrasi daug iššūkių, reiks susitaikyti kad per mokslo metus nepastabi kas vyksta už mokyklos sienų

Įdomi, bet reikalaujanti atsidavimo

Įvairovė darbe. Kaita švietimo politikoje.

Dirbsi išminavimo būrį, kartais užminsi ant minos ir tau bus blogai, o kartais tu jų išvengsi, turėk tinkamas apsaugos priemones (rūpinkis savimi)

Daug kantrybės ir tolerancijos kitokiai nuomonei.

Su nenusipėjimu, su nuotaikų kaita, su bendravimu ne tokiu, kokio tikiesi

Dovilė

Kiekviena diena pilna išbandymų

Rasa

Atrasi - daug įdomios patirties. Susitaikyk, kad galėsi ne viską.

Laura

Atrasi daug smalsių vaikų. Teks susitaikyti su tuo, kad ir jiems bus sunkių dienų.

Atrasi daug jaunimo aplink tave. Susitaikyti - su milžinišku tempu

Asta

Su nuolatiniu stresu

Atrasi amžiną jaunystę. Susitaikysi su sunkiu darbu.

Visada būsi su jaunais žmonėmis, bet dažnai teks stresuoti, nusivilti.

Ramunė Jankauskienė

Nuostabius kolegas ir mokinius, o teks susitaikyti, kad ne viskas bus pagal tavo

Psichologinio atsparumo pamatas

Atsparumas nėra įgimta savybė, o įgūdis (*kaip raumenį, jį galima stiprinti praktika ir laiku*)

Savęs priežiūra yra profesinė atsakomybė (*kaip lėktuve - pirma uždėkite deguonies kaukę sau, tada padėkite kitiems*)

Lankstumas stipresnis už tvirtumą (*gebėjimas adaptuotis svarbiau nei bandymas išlaikyti kontrolę*)

Prasmės jausmas - stipriausias apsauginis veiksnys (*sunkumai lengviau įveikiami, kai matome didesnę tikslą*)

Perdegimas - procesas, ne įvykis (*prasideda nuo entuziazmo, per stagnaciją link frustracijų ir apatijos*)

Ribų nustatymas - sveiko darbo pagrindas (*aiškios ribos tarp darbo ir asmeninio gyvenimo didina ilgaamžiškumą profesijoje*)

Perfekcionizmas - didžiausias perdegimo katalizatorius (*tyrimai rodo, kad perfekcionistai 2x dažniau patiria perdegimą*)

Socialinis palaikymas veikia kaip buferis (*kolegų palaikymas sumažina perdegimo riziką iki 40%*)

Mindfulness praktikos mažina streso hormono lygį (*reguliarūs 5-10 min. praktikos sumažina kortizolio kiekį*)

 Mokytojo atsparumo anatomija

 Streso ir perdegimo prevencija

"STOP" technika sudėtingoms situacijoms (*Sustok, Įkvėpk, Pastebėk, Pasirink reakciją*)

Dienoraščio praktika emocijų reguliacijai (*10 min. rašymas padeda apdoroti sudėtingas patirtis*)

Energijos valdymas svarbiau nei laiko valdymas (*strateginis energijos investavimas į prioritetus*)

Mažų pergalių strategija (*didelių tikslų skaidymas į mažus, pasiekiamus žingsnius*)

"Ką darau gerai?" refleksija (*kasdienė 3 min. refleksija apie sėkmes stiprina pasitikėjimą*)

Ribų komunikavimo formulė (*Faktai + Jausmai + Poreikiai + Konkretus prašymas*)

 Atsparumo įrankiai kasdienybei

Santykių ekosistema mokykloje

Vaikas, dėl kurio norisi eiti į mokyklą

Vardas: Lukas, 11 metų

Charakteris: smalsus, atviras, jautrus

Lukas ne visada pirmas kelia ranką. Kartais jis netgi tylus. Bet kai prieini, jo akys spindi klausimais. Jis moka pasakyti: „Buvo įdomu“, „Nesitikėjau, bet supratau“.

Jis padeda klasės draugui, kai kitas nenori skaityti. Jis po pamokos paklausia: „Ar Jums šiandien buvo sunku?“ – ir ta akimirka kažką pataiso tavo dienoje.

Kodėl dėl jo norisi būti mokytoju?

Nes jis **gražina tikėjimą**. Nes jis **primena, kodėl pradėjai**. Nes jo buvimas – tai tarsi **tylus padėkos laiškas už tavo pastangas**.

Mama, dėl kurios norisi dirbti mokykloje

Vardas: Jolanta, 37 metai

Charakteris: pagarbi, bendradarbiaujanti, šilta

Jolanta atėjus į tėvų susirinkimą nusišypso ir pasako: „Žinau, kad jums sunku, bet labai džiaugiuosi, kad mano vaikas jus turi.“ Ji neidealizuoja savo sūnaus – žino, kad jis išdykęs, bet ieško, kaip padėti. Ji rašo ne tam, kad kaltintų, o kad suprastų. Ji atsiunčia padėką už pamoką, kuri „pradėjo pokalbį namie apie savivertę.“

Kodėl dėl jos norisi būti mokytoju?

Nes ji **primena, kad esate komanda**. Kad net ir mažame konflikte galima rasti **žmogiškumą, humoro, pasitikėjimo**. Ji nekuria spaudimo – ji kuria **santykį**.

Vaikas, kuris sugeba sukurti skausmą

Vardas: Eimantas, 13 metų

Charakteris: kandus, provokuojantis, nepastovus

Eimantas dažnai pertraukia. Dažnai žiūri į tave su tyla, kurioje telpa iššūkis. Kartais – išsityčioja iš užduoties. Jis nieko neparašo, bet garsiai pareiškia, kad „čia nesąmonė“. Jis gali užtrenkti duris. Ir tavo viduje užsitraukia šešėlis: *gal aš tikrai nesu pakankamas mokytojas?*

Kodėl jis skaudina?

Nes **skausmą nešiojasi pats**. Nes neturi būdų jį išsakyti kitaip. Nes **tiki, kad yra blogas**, ir elgiasi taip, kad tą įsitikinimą kiti jam patvirtintų.

Kodėl svarbu jį matyti?

Nes **tokie vaikai išbando tavo ribas – bet ir augina tave kaip žmogų**. Jie išmokina **ne asmeniškai priimti, o giliai girdėti**.

Mama, kuri sugeba sukelti įtampą ir skausmą

Vardas: Inga, 44 metai

Charakteris: griežta, įtarinėja, gynybiška

Inga rašo laiškus „aukščiau“. Kalba pakeltu tonu. Ji sako: „Nesu patenkinta jūsų metodu“, dar prieš išklausydama. Kiekvienas pažymys jai – signalas, kad mokytojas neteisingas. Ji neprašo – reikalauja. Net kai kalbi ramiai, jauti, kad kažkur jos akyse – nuoskauda, kuri netavo, bet tave liečia.

Kodėl ji skaudina?

Nes **jaučiasi nesaugi**. Nes ją pačią galbūt kritikavo vaikystėje, ir dabar **visa jos energija skirta tam, kad jos vaikui nenutiktų tas pats**. Net jei tam tenka sugriauti tavo autoritetą.

Kodėl svarbu ją matyti?

Nes ji **taip pat mama**. Ir **už jos elgesio slepiasi baimė, kad ji „nepakankamai gera“**. Ji bando apsaugoti. Bet nežino kaip.

Kolegė(-a), dėl kurio(-ios) norisi būti mokytoju

Vardas: Saulius, 45 metai

Charakteris: kantrus, humoro jausmą turintis, tyliai palaikantis

Saulius nekalba daug per susirinkimus. Bet po pamokos prieina ir sako: „Puikiai išsprendei tą situaciją. Mačiau, kaip mokinys sureagavo.“

Jis dalijasi savo paruoštais planų šablonais be jokių „aš daryčiau geriau“.

Kai išeini po sudėtingos dienos, jis pasako: „Atsimeni, pernai buvai tokioj pat vietoj – bet pažiūrėk, kur dabar esi.“

Jis **nemoko, bet padeda augti**. Ne formaliai, o buvimu.

Kodėl dėl jo norisi būti mokytoju?

Nes su juo **nejauti gėdos būti pavargęs**. Nes jis **palaiko ne tobulumą, o žmogų tavo viduje**. Nes jo tylus buvimas tampa tavo atrama.

Direktorius, dėl kurio norisi būti mokytoju

Vardas: Artūras, 51 metai

Charakteris: pasitikintis žmonėmis, strategiškai mąstantis, žmogiškas

Artūras nestebi pamokų tam, kad „užfiksuotų“, o tam, kad **pamatytų žmogų**.

Jis sako: „Mokykla – tai ne tik programos. Tai ir kvapas, kurį čia žmonės jaučia.“

Per susirinkimą pirmiausia pasidomi: „Kaip jums sekasi?“

Jis nepriekaištuoja dėl klaidų – jis klausia, **ko iš jų mokomės**.

Jis leidžia kurti, net jei rezultatai bus ne tobuli – bet tavo.

Kodėl dėl jo norisi būti mokytoju?

Nes **tavo darbas jam rūpi kaip kelias, ne kaip Excel lentelė**. Nes jis **mato ne „kiek išmoko mokiniai“, o kaip jaučiasi jų mokytojas**.

Nes su juo gali **netylėti ir nevaidinti**.

Kolegė(-a), kuris(-i) sugeba sukelti abejones ir skausmą

Vardas: Rasa, 39 metai

Charakteris: kategoriška, vertinanti, šaltai mandagi

Rasa dažnai pasako: „Aš taip jau 15 metų darau – veikia.“

Ji klausia: „Tai kiek tu pažymių turi šią savaitę?“ – ne todėl, kad rūpi, o kad galėtų parodyti, jog „normalūs mokytojai“ suspėja.

Ji nesiūlo pagalbos – bet visada pasakys, ką padarei ne taip.

Ji gali užmerkti akis per tavo pamoką, bet paskui pasakyti direktoriui, kad „reikėtų padirbėti su planavimu“.

Kodėl ji skaudina?

Nes **gyvena spaudime būti gera – ir tą spaudimą perkelia kitiems**. Nes jos pačios balsas sako: „*Niekada nebūsi pakankamai geras.*“

Kodėl svarbu ją matyti?

Nes **ji taip pat pavargusi, tik slepia tai po kontrole**. Nes **ji nesitiki šilumos – todėl jos ir nesiūlo**. Ir kartais, kai jai nusišypsai, ji nustemba kaip vaikas.

Direktorė, kuri sugeba sukelti įtampą ir baimę

Vardas: Vitalija, 56 metai

Charakteris: kontroliuojanti, formali, reaguojanti ne į žmogų, o į rezultatai

Vitalija dažniausiai kalba apie „reikalavimus“, „planus“ ir „pažymas“.

Ji stebi pamoką su užrašų knygele, bet **jos akys nežiūri į mokinius – jos ieško klaidų**.

Ji sako: „Šitame kabinete neturi būti triukšmo“, nepaklaususi, kodėl tas triukšmas kilo.

Ji dažnai baigia sakinius: „...nes taip reikia“.

Ji neprisimena tavo vardo, bet žino, kiek tu turi nepateiktų ataskaitų.

Kodėl ji skaudina?

Nes **vadovavimą painioja su kontrole**.

Nes **jos pačios nepriėmė, kai darė klaidas – todėl dabar netoleruoja jų kituose**.

Nes **baimė atrodyti silpnai – didesnė už norą būti bendrakeleive**.

Kodėl svarbu ją matyti?

Nes tokie vadovai moko ribų.

Nes jie išbando, **kiek gali išlaikyti savo vertybes spaudimo akivaizdoje**.

Ir kartais, kai pasakai: „*ačiū, kad pasidalijote*“, jie nustemba, kad vis dar **įmanomas žmogiškas ryšys**.

👤 Vaikas, dėl kurio norisi eiti į mokyklą

1. **Įtrauk į mokymą** – leisk jam parodyti, kad jis gali būti kitų įkvėpėjas.
2. **Nepamiršk grįžtamojo ryšio** – pasakyk, ką konkrečiai jis padaro gerai.
3. **Nepalik nuolatinio „geriečio“ vaidmenyje** – saugok, kad jis neišdegtų nuo tobulumo lūkesčių.

👤 Vaikas, kuris skaudina

1. **Ieškok ryšio, ne tik kontrolės.** Net viena mažytė sėkmė – jau pamatas.
2. **Nustatyk ribas su pagarba.** Ne pyktis, o aiškumas jam būtinas.
3. **Klausk, kas už to slypi.** Skausmas dažnai ieško dėmesio, ne keršto.

👤 Mama, kuri palaiko

1. **Padėkok konkrečiai.** „Jūsų žinutė po pamokos tikrai sustiprino mane.“
2. **Pasidalyk progresu.** Kartais trumpas „šiandien jam labai sekėsi“ sukuria dieną.
3. **Įtrauk į bendruomenę.** Leisk būti partnere, ne tik stebėtoja.

👤 Mama, kuri sukelia įtampą

1. **Atsakyk vėliau – ne „ant karštųjų“.** Emocijos vėsta, santykiai lieka.
2. **Performuluok jos žodžius į poreikius.** „Jūs norite, kad jūsų vaikui sektųsi. Ir aš taip pat.“
3. **Neleisk sau būti jos vaikų gynėju taikiniu.** Tai jos nerimas, ne tavo kaltė.

👤 Kolega, kuris įkvepia

1. **Paklausk: ką jis darytų tavo situacijoje?** Net jei žinai atsakymą – tai kuria dialogą.
2. **Kurk pasidalijimo momentus.** Kartu ruoškite metodinę medžiagą, net jei tai „tik juodraštis“.
3. **Primink, kad jis tau svarbus.** Mokyklose dažnai tyliai gerbiame, bet retai išsakome.

👤 Kolega, kuris kelia įtampą

1. **Klausk be poreikio atsakyti.** Kartais jų tonas slepia vidinį skausmą.
2. **Atskirsk save nuo jų lūkesčių.** „Ji gali taip galvoti, bet aš esu kitoks mokytojas.“
3. **Pasitrauk, jei reikia.** Tavo savivertė – svarbiau nei dirbtinis „geras kolektyvas“.

👤 Vadovas, kuris palaiko

1. **Pasidžiauk jo vadovavimu viešai.** Vadovams irgi reikia grįžtamojo ryšio.
2. **Dalinkis idėjomis.** Jis tikriausiai norės padėti jas įgyvendinti.
3. **Klauskis jo istorijų.** Jose – daug tyliai perduodamos išminties.

👤 Vadovas, kuris kelia baimę

1. **Kurk aiškumą dokumentais.** Ką darai, kada, kodėl – kad vėliau nebūtų nesusipratimų.
2. **Nesigink – kalbėk faktais.** Emocijos nepadės, bet aiški kalba gali sušvelninti griežtumą.
3. **Ieškok vidinės distancijos.** Ji vadovauja, bet tu – mokai vaiką. Ir tai – šventas darbas.

Autentiškumas kuria pasitikėjimą (*mokiniai ir kolegos greičiau pasitiki tikrais žmonėmis, ne "tobulais" mokytojais*)

"Sunkūs" mokiniai dažnai turi nepatenkintų poreikių (*probleminį elgesį lemia saugumo, priklausymo ar kompetencijos poreikiai*)

Kolegų mentorystė - stipriausias profesinio augimo katalizatorius (*tyrimai rodo, kad kolegialus mokymasis 2x efektyvesnis už formalius kursus*)

Ribas su mokiniais - pagarbos ir artimo ryšio balansas (*per daug formalūs santykiai stabdo mokymąsi, per daug artimi kelia etinius iššūkius*)

Konfliktai neišvengiami, bet gali būti naudingi (*konstruktyvūs konfliktai skatina augimą ir inovacijas*)

👤 Santykiai su mokiniais ir kolegomis

Tėvai = potencialūs sąjungininkai, ne priešai (*bendras tikslas - vaiko gerovė, nors požiūriai gali skirtis*)

 Santykiai su tėvais ir administracija

Aiškios komunikacijos kanalai mažina įtampą (*apibrėžti kada, kaip ir kokiais klausimais bendraujate*)

Pirmieji kontaktai formuoja toną (*pozityvus pirmasis kontaktas sukuria "geranoriškumo banką" sudėtingiems pokalbiams*)

Administracija turi kitokią perspektyvą (*supratimas apie platesnį kontekstą ir apribojimus palengvina bendradarbiavimą*)

"Aš" teiginiai efektyvesni nei kaltinimai (*formulė: situacija + poveikis + jausmai + poreikis + prašymas*)

Profesinės ribos su tėvais saugo jūsų energiją (*aiškūs kontaktavimo laikai ir būdai padeda išvengti perdegimo*)

Profesinių instrumentų psichologinis rinkinys

1. Pomodoro technika

(Paprastas laiko valdymo metodas, kai dirbama 25 min., po to daroma 5 min. pertrauka. Padeda išlaikyti dėmesį ir saugoti energiją ruošiant pamokas ar vertinant darbus. Šią techniką galima pritaikyti ir mokiniams – padalinti veiklas į trumpus, išsivysius darbo ciklus.)

2. Check-in / Check-out ritualas

(Trumpas emocinis apsikeitimas pamokos pradžioje ir pabaigoje – pvz., mokiniai pasako, kaip jaučiasi nuo 1 iki 5. Šis metodas kuria saugią atmosferą, padeda išgirsti klasės nuotaikas ir mokytojo bei mokinių santykį grąžina į žmogišką lygmenį.)

3. ABCDE modelis

(Seligmano optimizmo ugdymo schema, kuri padeda analizuoti nepalankias situacijas: A – įvykis, B – įsitikinimas, C – pasekmės, D – minties ginčijimas, E – atsiradusi energija. Tai labai veiksmingas būdas padėti sau ar mokiniams išmokti atpažinti ir permodeliuoti pesimistinius ar ribojančius įsitikinimus.)

4. „WWW/EBI“ metodas

(Grįžtamojo ryšio formulė, kur WWW reiškia „What Went Well“ – kas pavyko, o EBI – „Even Better If“ – kas būtų dar geriau. Tai konstruktyvus būdas kalbėtis apie pažangą, skatinti augimą be kaltinimų ir palaikyti motyvaciją.)

5. Mindfulness technika „STOP“

(Sąmoningo sustojimo metodas, kai įtemptoje situacijoje sustojama (S), įkvepiama (T), stebima savijauta (O) ir pasirenkamas sąmoningas veiksmas (P). Šis metodas padeda išvengti impulsyvios reakcijos ir išlaikyti ramybę klasėje ar bendravime.)

6. Refleksijos trijulė: „Kas? Kodėl? Ką darysiu kitaip?“

(Paprasta, bet veiksminga savirefleksijos schema, kuri padeda po dienos ar situacijos apmąstyti, kas vyko, kodėl tai buvo svarbu, ir ką būtų galima kitą kartą daryti kitaip. Puikiai tinka asmeniniam augimui bei reguliariai refleksijai.)

7. „Greitieji scenarijai“ klasės valdymui (micro-script'ai)

(Iš anksto apgalvotos frazės dažniausioms situacijoms: triukšmas, provokacija, vėlavimas. Pvz.: „Kai būsite pasiruošę – pradėsime“, arba „Šiandien galime padaryti tai ramiai arba triukšmingai – pasirinkimas jūsų“. Tai padeda išlaikyti stabilumą ir reaguoti be streso.)

Rutinos ir procedūros sutaupo iki 30% laiko (aiškios procedūros sumažina "organizacinį triukšmą")

3:1 taisyklė santykiams: trys teigiami kontaktai kiekvienam neigiamam (sukuria pozityvių santykių banką)

Pamokos struktūra - "pažymėtas takas" (aiškus pradžios ritualas, aktyvi veikla, refleksija, pabaigos ritualas)

Diferencijuoti užduočių variantai, ne diferencijuotos užduotys (skirtingi įėjimo taškai į tą pačią temą)

Atgalinio planavimo metodas (pradedant nuo tikslo, ne nuo veiklos)

5 minutės planavimo išgelbsti 50 minučių chaoso (trumpa prevencija efektyvesnė už ilgą intervenciją)

 Klasės valdymo ir planavimo instrumentai

Refleksija ir tęstinis augimas - savarankiškos užduotys

"Mirusių poetų draugija" - klasikinis žvilgsnis į įkvėpiančio mokytojo fenomeną

- *Refleksijos klausimai: kokias mokytojo John Keating savybes norėtumėte perkelti į savo praktiką? Kur matote rizikas tokiame mokymo stiliuje? Ką filmas atskleidžia apie mokytojo įtaką mokinių gyvenimams?*

Kodėl verta? (filmas suteikia emocinę perspektyvą apie mokytojo galią įkvėpti ir transformuoti)

Kada atlikti? (savaitgalio vakaras, kai turėsite laiko ir filmo peržiūrai, ir refleksijai)

Kaip pateikti? (1-2 puslapių refleksija arba 3-5 min. garso/video įrašas)

 Filmo peržiūra ir refleksija

"Būti ir pabūti mokyklos pastate" - aplankyti mokyklą ne darbo metu

- *Refleksijos užduotis: užfiksuokite savo pojūčius ir mintis skirtingose mokyklos erdvėse. Kaip šios erdvės formuoja mokymosi aplinką? Ką norėtumėte keisti?*
- *Papildymas: padarykite 5-7 nuotraukas, kurios jums atrodo svarbios/įdomios mokyklos erdvės, pridėkite trumpus komentarus "Kodėl ši vieta svarbi?"*

Kodėl verta? (*fizinė erdvė formuoja psichologinį klimatą ir mokymosi procesus*)

Kada atlikti? (*rami diena, kai mokykloje nėra pamokų - penktadienio popietė ar savaitgalis*)

 Fizinė pažintis su mokykla

LR Švietimo įstatymo pažinimas

- *Užduotis: pasižymėkite 3-5 įstatymo straipsnius, kurie jums kelia klausimų ar atrodo ypač svarbūs*
- *Papildymas: paruoškite "Mokytojo teisių ir pareigų cheat sheet" - vienoje A4 lapo pusėje*

Papildomai:

- *Susipažinti su konkrečios mokyklos vidaus tvarkos taisyklėmis*
- *Peržiūrėti mokytojo pareigybės aprašymą*
- *Susipažinti su "Geros mokyklos koncepcija"*

Kodėl verta? (*teisinis raštingumas padeda jaustis užtikrinčiau ir priimti pagrįstus sprendimus*)

Kaip pateikti? (*vieno puslapio "cheat sheet" su jums svarbiausiais punktais*)

 Teisinė bazė

Knyga "Mokytojas" (Karolis Klimas, 2023)

- *Refleksijos užduotis: kokios autoriaus įžvalgos labiausiai rezonuoja su jūsų lūkesčiais/baimėmis?*

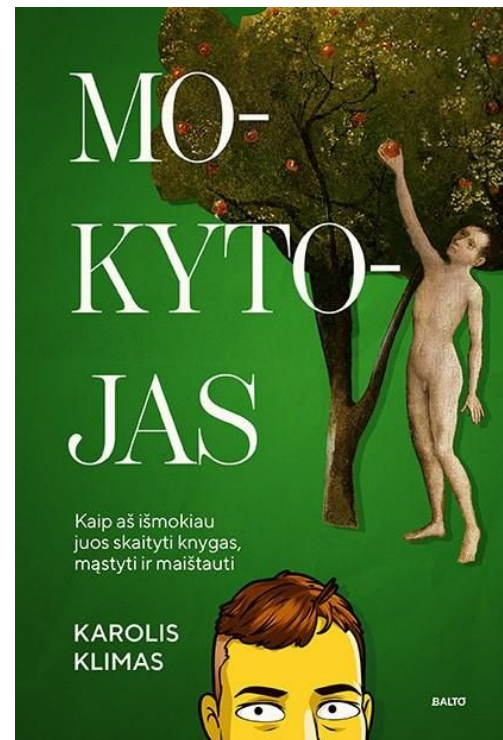
Kodėl verta? (*šiuolaikinė Lietuvos realybė iš jauno mokytojo perspektyvos*)

Kada atlikti? (*skaitinys prieš miegą ar savaitgalio popietėms*)

Alternatyvos: (*jei nepavyktų gauti knygos - trumpesni mokytojų patirties straipsniai portaluose*)

Kaip pateikti? (*2-3 citatos, kurios jus labiausiai paveikė, su jūsų komentarais*)

Kolegų patirtis

Online "pirtelė" - mokytojų grupių socialiniuose tinkluose analizė

- *Užduotis: išanalizuokite 30 naujausių įrašų pasirinktoje mokytojų grupėje*
- *Refleksijos klausimai: kokios temos dominuoja? Kokios problemos dažniausiai aptariamos? Koks vyrauja tonas?*

Kodėl verta? (*socialinės grupės atspindi realias mokytojų bendruomenių aktualijas ir kultūrą*)

Rekomenduojamos grupės: (*"Mokytojų kambarys", "Vilniaus mokytojai", "Lietuvos pedagogai" ir pan.*)

Kaip pateikti? (*trumpa analizė: 3 dominuojančios temos, 2 pasikartojančios problemos, bendras įspūdis*)

Skaitmeninė realybė

"Mokytojo šešėlis" - interviu su patyrusiu mokytoju

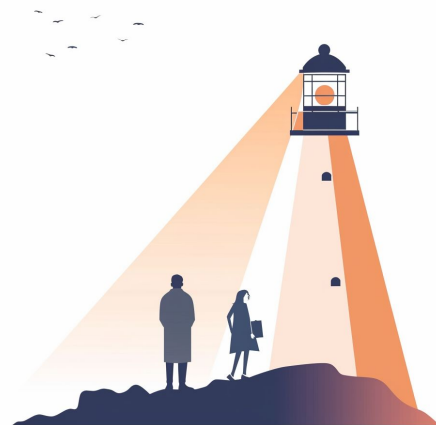
 Pokalbis su mokytoju

- *Užduotis: paruoškite 5-7 klausimus ir pakalbinkite mokytoją, turintį bent 5 metų patirtį*
- *Refleksijos aspektai: kokios įžvalgos jus nustebino? Kokių patarimų gavote?*

Kodėl verta? *(praktinė patirtis dažnai vertingesnė už teorines žinias)*

Klausimai pavyzdžiai: *(Ko labiausiai gailėjotės pirmaisiais metais? Ką darytumėte kitaip? Kas jums padėjo išlikti profesijoje?)*

Kaip pateikti? *(3 svarbiausios įžvalgos iš pokalbio ir jūsų refleksija, kaip jas pritaikysite)*

<https://ahaslides.com/PRADEDU27>

[Rezultatai](#)